

Eurojargon românesc.

Termeni și cuvinte de circumstanță – derivate „semiglumețe” cu prefixoidul *euro-*

Constantin-Ioan MLADIN

1. Am vorbit cu alte prilejuri¹, reluând o temă discutată de alți cercetători², despre excepționala productivitate a prefixoidului *euro-* în limba română actuală. În rândurile de față lărgim prezentarea seriei de unități astfel prefixate.

Reamintim acum că în derivatele³ (cuvinte și termeni autentici sau falși) construite cu prefixoidul *euro-*, acesta, așa cum s-a arătat deja⁴, acoperă două prefixoide omonime: (1) *euro*₁-, obținut prin trunchierea numelui propriu *Europa*, cu sensul „care se referă la Europa, care se raportează la valorile economice, culturale [...] europene sau la anumite standarde din UE”⁵ și (2) *euro*₂-, provenit prin conversiune din substantivul comun *euro* „denumire de monedă”, care este tot o abreviere (a substantivului *Europa*). Din cele patru variante în care se actualizează prefixoidul – (1) *europo-* (**europocentrism**), (2) *euro-* (**euroatlantic**), (3) *eur-* (**Eurasia**), (4) *eu-* (**EUTELSAT**) –, contribuțiile noastre (cele anterioare și aceasta) rețin numai cea de a doua realizare a sa, acum fiind înregistrate formațiile ocazionale ușor glumețe, ironice sau având un aer derizoriu, prezente în registrul familiar-popular al vocabularului comun.

Încercând să realizăm o inventariere cât mai cuprinzătoare și o clasificare, pe cât posibil, riguroasă a formațiilor neologice cu acest element tematic de compunere, am adăugat, la cele 75 de unități reperate și comentate înaintea mea, altele 123. Acestea le-am atribuit titlatura de cuvinte „serioase”, în virtutea faptului că ele denumesc în mod obiectiv realități noi, apărute odată cu nașterea și expansiunea federației europene.

¹ *Tendințe în româna actuală – derivarea cu prefixoide (euro-). Inventar fragmentar: cuvinte „serioase” (I)*, Simpozionul „Diversitate lingvistică și culturală”, organizat în 2006 de Catedra de limbi străine și comunicare a Facultății de Utilaj Tehnologic din cadrul Universității Tehnice de Construcții din București; *Vocabularul limbii române de azi. În jurul derivatelor cu prefixoidul euro-. Considerații generale, inventar fragmentar: cuvinte „serioase” (II)*, Colocviul Internațional „Limba română – Abordări tradiționale și moderne”, organizat în 2007 de Catedra de limba română și Departamentul de limbă, cultură și civilizație românească din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”; *Vocabularul limbii române de azi – derivate cu prefixoidul euro-. Inventar fragmentar: cuvinte „serioase” (III)*, Sesiunea de comunicări organizată, tot în 2007, de Catedra de limba și literatura română din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia.

² De Mioara Avram (Avram 1997), de Florica Dimitrescu (mai ales) (Dimitrescu 1997, Dimitrescu 2002), de Adriana Stoichițoiu-Ichim (Stoichițoiu-Ichim 2002) și de G. Gruită (Gruită 2006).

³ Majoritatea derivatelor obținute cu ajutorul prefixoidului discutat (mai ales a lui *euro*₁-) pot fi considerate și o formă particulară de compuse din abrevieri – **compuse parțiale din abrevieri**. De altfel, ele au și fost cuprinse în categoria **compuselor de tip tematic** (Avram 1997).

⁴ Dimitrescu 2002, p. 201, 215-216. Vezi celelalte articole ale noastre pe această temă.

⁵ În foarte multe creații neologice din categoria discutată, fie că este vorba de termeni oficiali-standardizați sau în curs de standardizare, fie că este vorba de termeni familiar-populari, prefixoidul dobândește valoarea de morfem pentru marcarea superlativului, fiind atras în clasa unor prefixoide specializate și justificare etimologic pentru aceasta (*hiper-*, *mega-*, *super-*, *supra-* etc.). Pentru discutarea amplă a transferului categoriei comparației (a superlativului) de la adjectiv la substantiv, vezi Ionescu 2003. Pentru o discuție succintă, dar foarte sugestivă a noului sens (marcă a unui fel de superlativ în „cuvinte de laudă”) pe care îl dezvoltă *euro-* (vezi Gruită 2006, p. 24-28).

2. Neologismele spontane pe care le vom repertoria⁶, mai mult sau mai puțin originale, au fost grupate în câteva microcâmpuri semantice definite *ad hoc*, cu unele subdiviziuni obținute prin indicarea termenilor / cuvintelor ce le-ar fi putut servi drept model derivativ⁷.

2.1. Termeni care exprimă variate atitudini față de procesul integrării în UE:

2.1.1. [*eurocriticism, euroentuziasm, eurofilie, eurofobie, euroipocrizie, euro luciditate, euromanie, euraonivism* [sic!], *eurooptimism, eurorealism, euroscepticism*]: (1) *euroacreală* – *Lumea străzii are o mulțime de atitudini și opinii care oscilează între euroentuziasm și euroacreală* [16]; *Euroentuziasmul și euroacreală* [...]. *Între euroentuziasm și euro-acreală, ne vedem însă de actualitățile noastre* [9]; (2) *eurosilă* – *Pentru că dispăre spiritul de a fi al românilor, pentru că devenim eurocetățeni. Mie mi-e eurosilă* [5].

2.1.2. [*eurocritic, eurodepresiv, euroentuziast, eurofanatic, eurofob, euroipocrit, euro lucid, euromaniac, euraoniv, eurooptimist, europrudent, eurorealist, eurosceptic*]: (3) *euroisteric* – **EuroIsteric** = *persoană semidoctă, care, deși nu are nici cea mai firavă idee despre Integrarea în UE, susține aderarea necondiționat și fără discernământ, acceptând tacit să înghită orice rahat i se oferă sub formă de informație de către șmecheri care-l vor supune apoi la diverse perversiuni și opresiuni care încep cu prefixul euro* [14].

2.2. Termeni care se referă la afaceri cu fonduri provenite din UE [*euroafacere, eurocorupție, eurofond, euroinvestitor*]: (4) *eurohoț* – *Ali Baba și cei 40 de hoți, în versiune românească ar putea deveni – Bănescu și cei 322 de... eurohoți* [32]; (5) *eurohoție* – **Euro-hoție**: *fonduri UE deturnate la Constanța*⁸ [35]; *O altă euro-hoție s-a petrecut la nivel înalt, în mediile euro-uteciste și euro-uaseceriste de la Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativei Tinerilor* [6]; (6) *euromafie* – *Știu că nu au avut un show*

⁶ Douăzeci și șase în text și două în note.

⁷ Notate între croșete.

Corpusul este constituit din enunțuri în limba română culese din Internet (publicații *online*, forumuri de discuții etc.). Pentru a se vedea mai clar uzajul unităților repertoriate, în câteva note au fost plasate contexte mai ample în care apar acestea.

Adresele la care trimitem sunt următoarele: [1] *adevarul.ro*; [2] *anunturi.bizcity.ro*; [3] *bocancul-literar.ro*; [4] *bursa.ro*; [5] *cipriandragos.blogspot.com*; [6] *cotidianul.ro*; [7] *cronicaromana.ro*; [8] *dilemaveche.ro*; [9] *euractiv.ro*; [10] *evz.ro*; [11] *fcsteaua.ro*; [12] *forum.computergames.ro*; [13] *gdo.ro*; [14] *google.ro*; [15] *impactnarges.ro*; [16] *informatiacluj.ro*; [17] *jdvr.ro*; [18] *jurnalul.ro*; [19] *libertatea.ro*; [20] *loremonde.weblog.ro*; [21] *monitorulcj.ro*; [22] *monitorulsv.ro*; [23] *moviehouse.phg.ro*; [24] *myband.ro*; [25] *observatorcultural.ro*; [26] *onlinesport.ro*; [27] *online-stiri.ro*; [28] *oradea.net*; [29] *povestiri-copii.crestinortodox.ro*; [30] *quark-press.ro*; [31] *romanian-portal.com*; [32] *roportal.ro*; [33] *sansabuzoiana.ro*; [34] *servuspress.ro*; [35] *stiri.rol.ro*; [36] *stiri.zoot.ro*; [37] *stirilocale.ro*; [38] *urbanfactor.org*; [39] *xf.ro*.

Acolo unde a fost necesar, au fost rectificate abaterile de la normele ortografice și de punctuație (respectându-se prescripțiile consemnate în ÎOOP din 1997 și în DOOM₁). S-a renunțat peste tot la reproducerea fidelă a eventualelor particularități pe care le prezintă scrierea în mediu electronic (absența diacriticelor, *tz* pentru *t*, *ă* pentru *â*, folosirea aleatorii a majusculilor și a cratimei ș.a.).

Cu intenția de a economisi spațiu tipografic, pretutindeni, inclusiv în exemplificări, pentru *Uniunea Europeană* s-a folosit abrevierea *UE*.

Pentru a imprima un caracter unitar întregului text și pentru a simplifica aranjarea alfabetică, fiecare intrare a fost indicată notându-se toate cuvintele-titlu fără cratimă (sau blank) și fără majusculă.

⁸ „Nicușor Constantinescu – președintele Consiliului Județean Constanța acuzat de ministrul integrării, Anca Boagiu, de deturnare de fonduri în cazul unui proiect cu finanțare de la Uniunea Europeană – a ripostat ieri dur”.

prea bun la acea bătaie de joc (Eurovision sau **Euromafia** cum o mai numesc eu) [24]; (7) euromită – **Euro-mită** de 4 milioane⁹ [32]; (8) euroșmecher – vi se fură țara de sub picioare de arabi și **euro-șmecheri** [1].

2.3. Termeni care denumesc vocabularul specializat din structurile administrative ale UE [eurojargon]: (9) eurolimbă – **Euro-limba** de lemn [...] din bagajul de obligații pe care ni l-am asumat, odată cu integrarea europeană, va trebui să ne aplecăm cu seriozitate și asupra aceleia de a deprinde deslușirea și folosirea „**euro-limbii** de lemn” [4]; proiecții [...] anoste și redactate în noua (**euro**)**limbă** de lemn [25]; era conștientă diplomația românească de faptul că îi va fi solicitată capacitatea de a folosi un registru lingvistic dublu – o limbă pentru a comunica în interiorul NATO și o **euro-limbă**, după expresia lui Henry Kissinger pentru a negocia cu Uniunea Europeană? [38]; îmi revizuiesc [...] jumătatea de traducere [...], pe care o așteaptă mâine la zece a.m. Editura Eurolangue (adică **eurolimbi**) [20].

2.4. Termeni care desemnează statutul social (inclusiv prin referire la vârstă) sau profesional (permanent sau temporar).

2.4.1. [eurostudent, euroelev]: (10) eurostudios – **Eurostudioșii**. Cei care nu vor să renunțe în totalitate la distracția cu care erau obișnuiți și să acorde mai mult timp studiului vor apela la alte metode pentru a fi siguri că vor putea susține și promova examenele. Astfel, aceștia vor apela la colegii studioși, care îi vor ajuta, dar contra cost. Proiectele semestriale care sunt mai ușor de realizat costă până la 200 RON, iar diplomele de licență au prețuri cuprinse între 100 și 200 de euro, pentru că necesită mai mult timp. Această metodă nu aduce beneficii studenților leneși, spre deosebire de cei care fac temele colegilor și, în felul acesta, câștigă experiență și ceva bani din proiecte [18]¹⁰.

2.4.2. [eurocopii]: (11) eurobebeluș¹¹ – Primul **eurobebeluș** din Moldova a venit pe lume la Rădăuți [32]; La Buzău, primul **eurobebeluș** este un băiețel sănătos tun care s-a grăbit să vină pe lume o dată cu aderarea României la Uniunea Europeană [32]; În prima zi a lui 2007, la ora 10. 30, s-a născut primul **eurobebeluș** buzoian, care este băiat [33]; Primul **eurobebeluș** s-a născut la maternitatea din Buzău pe 1 ianuarie, la ora 10. 00 [36]; Primul **eurobebeluș** este Matei, de trei kilograme și șase sute de grame [19]; La maternitatea din Slobozia, un singur **eurobebeluș** născut în noaptea dintre ani [37]; (12) eurotânăr – **Euro-tinerii** sunt de import [7].

2.4.3. [euromedic, europolițist, europrofesor, euroșofer]: (13) eurodoctor – visul oricărui student: **Euro-Doctor** în România [25]; (14) europreot – **Europreoi** pentru integrare¹² [29].

⁹ „Medicul Șerban Brădișteanu, fost senator PSD, a fost trimis în judecată ieri de procurorii anticorupție, fiind acuzat că ar fi luat mită aproape patru milioane de euro...”.

¹⁰ În directă legătură cu eurostudios: (a) eurocameră – **Eurocamere**. Cum arată camerele? Depinde când le privești. La început sau la o săptămână după început. Sau la sfârșit, când au șanse să revină la starea de început... [18]; (b) **Eurogrozăvești**. Un lucru comun atunci când e vorba de cămine e „mizeria” [18].

¹¹ Vezi și derivarea toponimului în contexte de acest tip: Ne-am integrat în Uniunea Europeană. Deocamdată, n-am simțit acest mare pas al României decât prin adăugarea particulei euro la orice cuvânt. Primul **euroargeșean** mort, primii eurobebeluși, europetrecere, eurosănătate... [15].

¹² „Biserica Ortodoxă Română se implică activ în procesul de aderare a României la Uniunea Europeană. După ce și-au stabilit deja reprezentanța la Bruxelles și au primit în inima Berlinului un loc pentru o catedrală ortodoxă, preoții ortodocși vor fi «propovăduitori» ai temelor integrării europene în România”.

2.4.4. [*euroales, eurobirocrat, eurocomisar, euroexpert, euroobservator, europarlamentar, europolitician*]: (15) *europreședinte – prezentarea averii sale, catalogarea sa ca fiind „baron al județului” și „europreședinte”* [13].

2.4.5. [*euroagricultor, eurofermier, eurocioban*]: (16) *euroțăran – Conceptul de euro-țăran cu bățătura goală prinde bine și la nivelul autorităților locale* [33].

2.4.6. [*euronavetist, europensionar*]: (17) *euroșomer – Primul euroșomer¹³* [36]; *După doi ani de studii, care au costat peste 4 milioane de euro, viitorii manageri publici sunt doar „euro-șomeri”* [2].

2.4.7. [*eurocetățean*]: (18) *euroromân – Viața de (euro)român¹⁴* [28]; *Ei, ce mai spui amice „euroromân”?* [1]; *unui euroromân prea optimist* [3]; (19) *euroslav – Eurocetățeni sau euroslavi? [...] Statutul de euroslavi cu care suntem deja ștampilați* [13].

2.5. Termeni care denumesc evenimente aflate într-o anumite relație cu procesul integrării în UE [*euroeveniment*]: (20) *eurocrăciun – țăranul se bucură: o să aibă Eurocrăciun și Eurorevelion* [10]; (21) *europaște – Europaște* [17]; (22) *euorevelion – [vezi eurocrăciun]*; (23) *euroscandal – Euroscandal. Marija Serifovič amoretată de rusoaica Temnikova!? (la Eurovision)* [18]; *O taxă de 60 de euro aduce România în primul ei scandal european. Sau euroscandal, cum e numit și de presa internațională* [21]; *Prinși în ofsaid la primul euroscandal* [31].

2.6. Alți termeni cărora le corespund termeni „serioși” derivați cu *euro*:-

2.6.1. [*eurocontainer, europubelă*]: (24) *eurogunoi¹⁵ – Pe 1 ianuarie, în timp ce-mi duceam punga cu gunoi menajer la europubelă, mi-am zis: iată, primul eurogunoi din viața mea* [33]; *eurogunoi – un individ acru care nu ascultă manele și nu vorbește pe limba prea de tot vulgarizată a imenselor câmpii pline de pubele, de zoaie și eurogunoi* [30]; *Un eurogunoi ticălos în costum Armani* [23].

2.6.2. [*eurofotbal*]: (25) *euromeci – A fost un Euromeci, așa cum ne-am dori să vedem cât mai des* [14]; *M-am frecat la ochi când am văzut titlul din carpetă referitor la meciul rrapid-prazul: „Euromeci” cică. Dacă ăla a fost euromeci, atunci... [11]; acum atmosfera e prea bună pentru un euromeci* [26]; *cu Iulică cre’ că mă văd la un euro meci prin primăvară* [26].

2.6.3. [*eurocântec*]: (26) *euromanea – Alții se sărbătorească nemuncitoarește la o iarbă verde, un mic, o bere și evident o euromanea* [34]; *la anu’ facem euromanele* [14]; *Acum se merge numai pe euromanele* [14]; *ascultă din când în când la casetofon „Euromanele”, vol. 7* [12].

3. Dacă majoritatea neologismelor „serioase” create cu prefixoidul *euro*- sunt împrumuturi directe din limbi de mare circulație sau, mult mai rar, creații pe terenul limbii române ce reproduc modele străine (și unele, și altele fiind considerate variante românești ale eurojargonului internațional), cele „semiglumețe” sunt în totalitate

¹³ „Un cetățean german și-a primit zilele trecute prima indemnizație de șomaj în România: 600 de euro. Conform legislației comunitare, cetățeanul respectiv, tehnician mecanic de profesie, va primi indemnizația la Brașov, timp de trei luni, după care va trebui să se deplaseze în Germania, suma urmând să fie compensată între instituțiile similare dintre cele două țări”.

¹⁴ „Potrivit ultimului Raport privind starea învățământului românesc la sfârșitul anului trecut, capitolul Starea de sănătate a resursei umane din Educație [...] lasă mult de dorit. Rezultatele se reflectă într-o speranță de viață mult mai scăzută față de media Uniunii Europene”.

¹⁵ Cu sens propriu sau figurat.

***Institutul European din România, Direcția Coordonare Traduceri, *Ghid stilistic de traducere în limba română pentru uzul traducătorilor acquis-ului comunitar*, ediția a IV-a revăzută și adăugită, 2006 [= Ghid].

Ionescu, Raluca, *Valori superlative ale prefixoidelor în limba română actuală – utilizări cu baze substantive*, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, vol. al II-lea, Actele Colocviului Catedrei de Limba română (noiembrie 2002), [coord. Gabriela Pană Dindelegan], Editura Universității din București, [București], 2003, p. 151-161 [= Ionescu 2003].

Pătrășconiu, Cristian, *Euro-nuanțe*, în „Dilema veche”, nr.71, 27 mai-2 iunie 2005 [= Pătrășconiu 2005].

Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Aspecte actuale ale compunerii tematice*, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Editura Universității din București, [București], 2002, p. 225-248 [= Stoichițoiu-Ichim 2002].

Țița, Marius, *Viața de dincolo de sondaje. Informare și euro-scepticism la români*, eseu premiat la concursul cu tema „Valori românești – valori ale Uniunii Europene”, organizat în 2005 de Delegația Comisiei Europene în România [= Țița 2005].

Eurojargon roumain.

Termes et mots «de circonstance» – dérivés semi-plaisants à l'aide du pseudo-préfixe *euro-*

Cette contribution, partie d'une étude conçue en plusieurs séquences, se propose de faire des commentaires sur la pseudo-préfixation dans le roumain actuel à l'aide du préfixoïde **euro-**. En distinguant à l'intérieur de celui-ci deux homonymes (**euro₁** < Europe «se référant aux valeurs de l'Europe, voire de l'UE» et **euro₂** «nom de la monnaie unique européenne depuis 1999»), l'auteur répertorie 28 unités terminologiques / lexicales sur un corpus plus ample (170 unités). Celles-ci sont rassemblées dans plusieurs micro-champs sémantiques (avec quelques sous-divisions), spécialement établis pour cela, en fonction de leur relation avec d'autres unités qui leur avaient servi de modèle.

*Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia
România*